

Etnologické doklady

Ve slovních obrazech, svědčících ještě o moudrosti starých časů, poukazuje naše řeč také na *preexistenci* lidské duševně-duchovní bytosti, např. když se mluví o tom, že zemřelý se „vrací domů“ nebo když to čteme na náhrobních kamenech.¹ Vždyť člověk se někde může vrátit jen tehdy, když tam již předtím pobýval nebo tam byl doma. Anebo říkáme, že někdo „přišel na svět“. Goethe na začátku své autobiografie pod názvem „Dichtung und Wahrheit“ píše:

„*Přišel jsem na svět* ve Frankfurtu nad Mohanem, dne 28. srpna 1749 s úderem poledního zvonu.“

Já raných národů ještě přebývá v kmenovém duchu

Mezi tzv. přírodními národy dodnes přežívají rané národnosti, od nichž se etnologové znovu dovídají starou moudrost. „Již před početím je zde člověk přítomen v genetické řadě se svými vnějšími i vnitřními tělesnými a duševními základy; je přítomen svou vlastní bytostí, duchovní silou, která proudí z jeho praobrazu ve světě idejí a kterou přijímá oplodněný zárodek v matce.“

Lidé jednoho bantuského národa v Namíbii (okolo pánve Etoša) si zhotovují panenky, které si starostlivě chrání - např. při požáru je zachraňují jako první - a později je dávají dívkám do manželství. Panenka zastupuje budoucí dítě zasnoubeného páru a od ženicha dostává jméno, které potom také obdrží prvně narozené dítě.

¹ Němčina má pro úmrtí také poetické slovo „Heimgang“, které právě znamená „odchod domů“ (pozn. překl.).

Nejde tedy o hračku, nýbrž o prožitý obraz bytosti, která se chce vtělit do nové rodiny... Existuje tedy vědomí o dvojím původu člověka, o fyziologickém procesu, o tom, že pohlavní spojení je pro početí sice vždy nutné, ovšem početí vždycky závisí na samotné lidské bytosti, která „na početí čeká, dlouho bloudí v okolí a volí si rodiče, jimž se zjevuje ve snu“.²

Vstup duchovní lidské bytosti do mateřského zárodku je tedy vůlí léto bytosti. Černošské kmeny v Dahome otevřeně říkají, že její duše dobrovolně přichází na Zemi z jiné krajiny, z Nodsie... „Matko, nejsem tvé dítě a tvůj muž není mým otcem, já jsem jen v tvém těle a nyní půjdu svou vlastní cestou na Zemi“ - tak mluvil v matčině těle ke své matce Uhtlakanyana, národní hrdina Zuluů.

V souvislosti s ranými národy však musíme konstatovat, že jejich já ještě přebývá v kmenovém duchu. Proto se Ašantiové (z bývalé říše v dnešní Ghaně) při smrti kojence modlili: „Ó Matko, která bydlíš v zemi duchů, děkujeme ti, že jsi dovolila tomuto dítěti přijít. Ale prosíme tě o nové dítě a tomu dovol zůstat.“ Tyto duše se pak vtělovaly opět ve stejném rodu...

V Melanésii prý ženy ještě před početím slyšivaly hlas, který volal: „Matko, přicházím k tobě!“

Z východní Austrálie pochází podobenství: „Děti, které nadarmo nařikaly a prosily o matky, u nichž by se mohly vtělit, se mění v bronzově zbarvené větvičky *jmeli* s oranžovými květy.“ Zde tedy opět vidíme přání a vůli k narození a současně tajemný symbol cesty, neboť přeměna v rostlinu je obrazem setrvávání duší v éterném kosmu, kde zůstávají „v náreku a bédování“, neboť nemohou měsíční sférou přejít ke zrození.

„U nás se otcem nazývá ten, kdo je tělesným otcem, a matkou ta, která je tělesnou matkou. Na tomto základu se také rozvíjejí duševní vztahy mezi rodiči a dítětem... Duševní vztahy mezi rodiči a dětmi

² (podle P. Drosteho) Richard Kurutz v knize *Obraz člověka podle moudrosti národů* „Das Menschenbild in der Weisheit der Völker“, Studienmaterial zur Völkerkunde (pozn. aut.)

jsou důležité také u australských kmenů, ale základ, s nímž toto duševní pouto souvisí, je poněkud jiný. Otec chová náklonnost k dítěti nikoli proto, že je jeho tělesným otcem, nýbrž kvůli tomu, že se mu duše tohoto dítěte zjevila *před* početím. Tuto duši pak předává ženě, která se stane matkou. Její náklonnost se vyvine teprve tehdy, když se jí narozené dítě stane viditelným.“³

Duchovní vztah matky a otce k dítěti ještě před početím

Otec má duchovní vztah k dítěti ještě před početím a z něho plyne náklonnost k dítěti. Matka získává tuto náklonnost až na základě toho, že jí může prožít fyzicky. Pomocí toho nám bude jasný i následující popis:

„Duševní stav, v němž dochází k tomuto zážitku, australští domorodci srovnávají s duševním stavem, který byl v době, kdy ještě kráčeli po Zemi velcí hrdinové těchto kultur, vlastní všem lidem. K hrdinům těchto kultur a k duchovním světům, které je inspirují, však má dnes bezprostřední přístup jen kněz, básník či medicínman...“ (tamtéž).

Když se děti chtějí narodit, ochraňuje je Walla-gud-jail-van, duch narození, který má odpovědnost za to, aby se nezrození dostali na místo, kde je budou moci nalézt *jejich* matky. Oblíbenou potravou Walla-gud-jail-van jsou mušle. Jednou ho dětské duše škádlily a mušle schovaly. Tu se rozhněval a hrozil, že je ukryje na místa, kde je matky nikdy nenajdou. Naštěstí však existuje jiný duch, Walla-guruh- buan, který s nimi má soucit a přivádí je do dutých stromů, do řek a jeskyní, kde si mohou být jisté, že budou nalezeny. Tato místa jsou opatřena posvátnými znaky. Když nějaká žena přistoupí těsně k úkrytu dětských duchů, na posvátném znaku uvidí, *že jí její dítě očekává...*

Je zvykem, že se matka postaví pod visící větve stromu

³ Thomas Gobel: „Země, která nese duši“, čteme: „Erde, die die Seele trägt.“
Die Mythologie der australischen Völker (pozn. aut.)

kuhlaba, protože tam se nenarození nejraději schovávají... *Nenajde-li duch nezrozeného svou matku*, zoufale nařiká, až se promění v *keř jmelí*, jehož květy jsou zbarveny krví nezrozeného.“

Podobné věci uvádí A. Lomme o Unambalech. Text je na duchovně vědeckém pozadí v mnoha ohledech velmi poučný, proto jej citujeme, i když vytržený ze souvislosti:

„Tak jako Ungud našel Vondžinu jako duševní zárodek ve vodě, tak podle názoru domorodců již od pradávna každý člověk přebývá jako duše ve vodě. Duše lidí přebývají ve vodě jako „džalaly“, tj. jako díl duševní substance, nebo je Vondžinové přidělují k pramenům poblíž skalních symbolů jednotlivých zemí. To znamená na jedné straně, t.j. Vondžinové kdysi zanechali své symboly na skalách a pak vstoupili do otvorů, z nichž voda vytéká a tam nyní přebývají jako duševní síly. Na druhé straně se uvádí, že v pravěku se duševní substance Unguda rozštěpila na jednotlivé individuální „duševní díly“ a ty nyní jako džalaly, pocházející od Unguda, žijí v prohlubních s vodou.

Podle víry domorodců se člověk může narodit jen tehdy, když ho jeho otec najde jako duševní zárodek v prohlubni s vodou a tento duševní zárodek přijme během snu k sobě a opět ve snu ho předá své ženě.

Ungud nebo Vondžina pojmenovali v pradávne době, během stvoření, každou džalalu jménem, a toto jméno v sobě zahrnovalo podstatu dotyčného duševního zárodku. Lidé si představovali džalaly ve velikosti dospělého člověka. Když ho však muž ve snu „najde“, jeví se mu jako človíček, ne větší jako prst. Snící si může vzít dětskou duši k sobě, jak říkají domorodci, „uvázat ji do svých vlasů“ a tímto způsobem si ji po léta nést s sebou. Přijal-li nějaký člověk k sobě takový dětský zárodek, Vondžina nebo Ungud postrádají dotyčnou džalalu ve vodní prohlubni, z níž pochází, a oplakávají její odchod.

Skutečnost, že našel takovou dětskou duši, si muž uvědomí díky tomu, že jméno dotyčné duše - Ungudovo jméno člověku, který má vzniknout - si uvědomí ve snu. Duše ve snu volá jméno,

keré obsahuje její bytost, muže, kterého by chtěla za otce.

Snové zážitky o nalezení dětské duše podmínkou zplodění dítěte

Podle mínění domorodců proniká sen o nalezení dětské duše nejprve do srdce člověka. Ze srdce putuje jméno té duše do hlavy a člověk „pak myslí svou hlavou jako mudrc“. Nemá-li někdo duševní sílu v hlavě, tj. nedostal od Unguda dar tvořivě a tvárlivě myslet, pak si jméno, které mu přivolala duše dítěte, nemůže podržet. Nemůže potom uchopit ani dětskou duši samotnou a předat ji své ženě. Takový muž tak není schopen zplodit děti a musí se pokusit za podpory medicína dostat do takového stavu, který mu umožní ve snu zachytit ungodovské jméno svého dítěte.

Z mnoha rozhovorů s domorodci o této otázce vysvítá, že ke zplodění dítěte považují na bezpodmínečně nutné všechny snové zážitky. Jak důležité jsou u domorodců tyto sny o dětech, vyplývá z neustálého zdůrazňování, že domorodý pár nemůže zplodit dítě bez těchto předcházejících snových zážitků, ani když si dítě velmi toužebně přeje. V takovém případě nezbyvá domorodcům nic jiného, než si nechat dítě předat od někoho jiného, který našel dětskou duši a sám si nyní dítě nepřeje. To se může stát, když „nálezce“ souhlasí s takovým předáním.

Nalezení dětské duše se uskuteční vždy bezděčně, nemůže být vynuceno ani zamýšleno. Ani lidé, kteří se jeví v tomto ohledu nadání, nemohou nalézt dětské duše jen tak na přání, ale musí čekat, až se jim to přihodí. V dnešní době, jak tvrdí domorodci, již mnozí muži nejsou ve stavu nalézt duše a předávání dětských duší se proto vyskytuje častěji. V naší oblasti vůbec nemohou být za to odpovědné hospodářské změny a nemoci jen v malé míře. Nepochybně se zdá, že domorodci také k biologické produktivitě potřebují určitý duševní stav, do něhož se dnes jen těžce dokážou

dostat. Jejich celkový citlivý duševní život musel být hluboce otřesen zejména příchodem civilizace do jejich země. K procesu nalezení dětí se dále uvádí, že muž se nemusí sám fyzicky nacházet u vodního zdroje, kde se duše budoucího dítěte udomácnila. Stačí, že se tam vydá jeho duše během spánku a uvědomí si jméno budoucího dítěte ve snu. Tento způsob nalézání dítěte je zřejmě pravidlem.

Ale stává se také to, že nějaký muž najde dětskou duši u pramenu, když se tam fyzicky zdržuje. Duševní zážitek, který bychom asi nejlépe pojmenovali jako vizi, v něm pak vyvolá duševní dispozici nut-MOU k plození. Jeden domorodec vypráví, jak při pití u vodní prohlub- ně pocítil náhle velmi nepříjemnou chuť. Rázem si uvědomil, že se k němu přiblížila džalala. Věřil, že vidí maličkého člověka lézt nahoru po stéblu trávy. Takto zviditelněná duše vyslovila jméno, které si zapamatoval a tím našel dětskou duši.

Jiní zase vyprávějí, jak při pití zahlédli ve vodě rybičku, která náhle a záhadně opět zmizela. Muži bylo jasné, že se nejednalo o skutečnou rybku, ale o džalalu, která přijala tuto podobu, aby se sdělila člověku. Všechny malé bytosti, které takto náhodně najdeme u pramenů, a které se vynoří a pak opět záhadně zmizí, jsou takové dětské duše. Při procesu nalézání dětí má rozhodující význam také místo. Džalala se zdržuje pouze na určitých místech, ale muž nemůže doufat, že na všech těchto místech dítě najde. Obecně platí pravidlo, že muž své děti najde právě tam, kde jeho otec našel jeho. Místa, kde jsou džalaly nalézány, souvisejí se stvořením dotyčných duší v pradávnej době.

Vztah zvířete či rostliny a dětských duší základem mýtů a pohádek

Říká se, že v pradávnej době kráčeli po Zemi Vondžinové a utvářeli tvory. Spolu s jedním zvířetem nebo rostlinou vždy v určité zemi

dali vzniknout množství lidských dětských duší. Dotyčné zvíře nebo rostlina pak byly v úzkém příbuzenském vztahu se zároveň vytvořenými dětskými dušemi. Tento vztah vyjadřuje velmi hluboké pouto mezi jednotlivými lidmi a určitými jinými živými bytostmi.

Dle zpráv Unambalů stvořil Vallaganda, pán nebes, centra duší⁴, a plně je smísil s těmi, která pocházela od Vondžinů. Vedle zpráv, podle nichž Vallaganda stvořil zvířata i rostliny, nacházíme i jiné, kte-

ré vyprávějí o vzniku bytostí z Vondžinů. Tak např. v mýtu o vzniku duševního centra v zemi Džalini.⁵

Vondžina Varmburmala vytvořil v této zemi lidi, tj. zárodky lidských duší ze žáby.⁶ Tento Vondžina měl svou jeskyni a svůj skalní symbol v zemi Džalini na veliké skále. Nedaleko odtud, na jiné velké skále, se nalézají příslušný pramen. Okolo tohoto pramene procházela v dávných dobách první skvrnitá vačice potkanová, kterou domorodci nazývají Vidžingari.

Tak vidíme, že dokonce i u přírodních národů je v procesu

4 Zde si můžeme vzpomenout na popisy R. Steinera v jeho *Theosofii*, které se týkaly země duchů. Symboly ve skalách, které lidé nalézají, nejsou vytvořeny lidskou rukou, říkají Unambalové. „Vznikly v pradávce době, kdy kameny byly ještě .měkké¹ a Vondžinové zanechali skalní symboly jako .otisky¹ na kamenech, když tady leželi...“ Jak již bylo řečeno v souvislosti se starými Egypťany, lidé v raných dobách ještě neodlišovali zevní, fyzicky smyslovou skutečnost od té, kterou prožívali duševně a duchovně, a kterou ještě vnímáme ve snových obrazech. Ani muž z buše nikdy neví zcela přesně, zda má před sebou lva nebo uctívání obraz slunce, (pozn. aut.)

5 Zde, kde se mluví o duši, bychom měli v našich souvislostech na mysli spíše duchovní individualitu. Duševní centrum v zemi Džalini by mohlo poukazovat na takovéto centrum v zemi duchů. (pozn. aut.)

6 Vzpomeňme na známou grimmovskou pohádku „Žabí král nebo železný Jindřich“, a upozorníme zde také na to, co na toto téma napsal Rudolf Mayer v knize *Moudrost německých lidových pohádek* (Die Weisheit der deutschen Volksmärchen) i na to, co uvádí Friedel Lenz v knize *Obrazná řeč pohádek* (Bildsprache der Märchen). Ve Starém Zákoně se setkáváme s přirozeností žáby jako jedné z ran, seslaných na Egypt na začátku Nové říše kvůli vynucení odchodu Izraelitů (2. Mojžíšova, 8,1-14). Ovšem ještě ze Staré říše pochází uctívání žáby jako božské, životodárné síly, původně jednoho z prvotních mužských božství. Později je to právě Heket, bohyně s žabí hlavou a Chnumova manželka, která oživuje člověka, zformovaného Chnumem na hrnčířském kruhu. Teprve později vstoupila na místo žabohlavé Heket krávorohá Hathor; viz Exkurs č. 8. (pozn. aut.)

inkar- nace patrná jistá tragika, která se u nás, civilizovaných národů, projevuje kvůli sobectví a nepochopení. Ale dokonce i v příbězích Australanů „ženy kolem těchto míst rychle procházely, pokud si nepřály mít děti“ a ty pak „naříkaly a bědovaly, že musejí zůstat v měsíční sféře“, proměnit se ve „větvičky jmelí“ a „marně naříkaly po matkách, aby se mohli vtělit“. 'ledy také zde existuje problém nezrozených, tj. naléhavě se snažících o inkarnaci, který se u nás vyskytuje zejména díky regulaci počtů, jež mu vlastně zabraňuje.

Max

Hoffmeister

: